

*Implementační akční plán
2019 - 2023*

Technologická platforma „Energetická
bezpečnost ČR“

Obsah

Shrnutí	3
Hlavní aktivita I: Další zefektivnění inovačně-kooperativní sítě TPEB vedoucí k VaVal projektům.....	5
Národní projekty VaVal	5
Mezinárodní projekty VaVal	6
Hlavní aktivita II: Posílení schopnosti TPEB podílet se na přípravě a implementaci národních i mezinárodních iniciativ řešících problematiku ochrany kritické infrastruktury.....	8
Standardizace	8
Certifikace – sjednocení procedur.....	8
Hledání synergií mezi bezpečnostními a obrannými technologiemi.....	9
Zapojování do evropských platforem	9
Dílčí aktivity TPEB	12
Oblast propagace a vzdělávání	12
Doplnění členské základny o další relevantní aktéry.....	12

Shrnutí

Implementační akční plán slouží k naplnění cílů Strategické výzkumné agentury Technologické platformy „Energetické bezpečnost ČR“.

IAP TPEB je konkrétně zaměřený na podporu VaVaI schopností v oblasti bezpečnostního průmyslu v ČR v kontextu národních a mezinárodních projektových příležitostí, kde je důraz obecně kladen na propojování infrastrukturních či utilitních firem s výzkumnou sférou. Další významnou agendu představuje a širší internacionalizaci českých kapacit v rámci evropských platform. V neposlední řadě se pak TPEB bude snažit rozšiřovat svoji členskou základnu o relevantní členy a dále působit v oblasti propagace témat spojených s ochranou kritické infrastruktury.

Obsah IAP je rozdělen do dvou tematických celků popisujících vždy nejbližší dvouleté období a předpokládané aktivity v následujícím střednědobém až dlouhodobém horizontu.

Dokument vychází ze Strategické výzkumné agentury a v návaznosti na její aktualizace bude probíhat také aktualizace IAP. Aktualizace jsou plánovány vždy v posledním roce krátkodobé fáze tak, aby bylo možno provést její vyhodnocení a zároveň upřesnit aktivity na nejbližší období. Na řešení a zpracování IAP se podílí tým zkušených odborníků z řad členů TPEB a spolupracujících subjektů.

Záměrem IAP v daném období je zajistit:

- Další zefektivnění inovačně-kooperativní sítě TPEB vedoucí k VaVaI projektům, zejména pak z programu H2020/Horizon Europe
- Posílení schopnosti TPEB podílet se na přípravě a implementaci národních i mezinárodních iniciativ řešících problematiku ochrany kritické infrastruktury
- Doplnění členské základny o další relevantní aktéry

TPEB je přesvědčena, že opatření uvedená v tomto akčním plánu představují cestu vedoucí potenciálně k posílení konkurenceschopnosti českého i evropského bezpečnostního průmyslu. TPEB dlouhodobě vnímá bezpečnostní společenské výzvy také jako příležitosti pro posílení národních VaVaI kapacit tak, aby nedocházelo k pouhému přebírání a nákupu zahraničních technologických řešení.

Ochrana osobních údajů v tomto návrhu a dodržování základních práv musí být začleněna jako klíčový aspekt do všech bezpečnostních technologií v ČR a v EU.

Hlavní aktivita I: Další zefektivnění inovačně-kooperativní sítě TPEB vedoucí k VaVaI projektům

Klíčovou aktivitu TPEB představuje stimulace, koordinace a zapojování členské základny a dalších subjektů z vnějšího prostředí do projektů výzkumu a vývoje, přičemž důraz je v této souvislosti kladen na propojování schopností a potřeb firemní a výzkumné sféry reflektující strategické potřeby a zájmy infrastrukturních společností a orgánů státní správy.

Národní projekty VaVaI

Konkrétním cílem této aktivity je podat mezi roky 2019 - 2023 projekty směřující do výzev následujících národních programů:

- Operační programy strukturálních fondů ČR, především program Technologické platformy, Spolupráce a Potenciál, které odpovídají kapacitě TPEB propojovat výzkumnou a firemní sféru v reflexi strategických, energeticky a infrastrukturně orientovaných zájmů ČR
- Program Bezpečnostního výzkumu, kde již TPEB v rámci konsorcia několikrát uspěla
- Programy TAČR, které představují klíčový nástroj aplikovaného výzkumu v ČR.

V návaznosti na charakter konkrétních výzev bude TPEB uplatňovat následující v praxi odzkoušenou strategii fungování kooperačně inovační sítě:

1. TPEB bude sama iniciovat a organizovat konsorcium, a to zejména v případech, kdy se bude konkrétní agenda zaměřovat na zájmy a potřeby velkých energetických infrastrukturních firem. Do konsorcií budou pozvány utilitní firmy a především členské i nečlenské (potenciálně členské) výzkumné instituce.
2. Projekt bude iniciován výzkumnou institucí, která využije funkční mechanismy a dlouhodobě vybudovanou důvěru mezi TPEB a členskými firmami a prostřednictvím TPEB tak získá relevantní partnery z firemní sféry.
3. Projekt bude založen na konkrétním návrhu utilitní firmy, které TPEB zprostředkuje výzkumné i strategické firemní partnery a poskytne patřičný projektový servis.

V případě vhodných příležitostí TPEB vidí možnost na navýšení počtu těchto projektů.

Mezinárodní projekty VaVaI

Mezinárodní projekty VaVaI (především program H2020 a jeho nástupce Horizon Europe) patří mezi nejdynamičtější agendy činnosti TPEB v posledních devíti letech, kdy TPEB aktivně vstoupila a pomohla procedurálně i substantivně zformovat celkem 25 konsorcií, která úspěšně zareagovala na konkrétní projektové výzvy. Všechny podané souvisely s ochranou kritické infrastruktury (smart technologie, resilience, CBRN krizový management, zefektivnění a ochrana výrobního procesu).

S ohledem na dosavadní dynamiku a efektivitu se v mezinárodním kontextu bude TPEB dominantně soustředit na budování konsorcií usilujících o projekty v rámci výzev programu H2020, resp Horizon Europe. Vzhledem k interdisciplinárnímu a mezitematickému charakteru problematiky ochrany kritické infrastruktury budou sledovány v zásadě všechny sekce, přičemž ale hlavní pozornost bude věnována výzvám v sekci Societal Challenges – Secure Societies a Societal Challenges - Secure Clean and Efficient Energy a dále výzvám v oblasti ICT, které mívají značný infrastrukturní přesah. Struktura programu Horizon Europe v současnosti není známa.

V návaznosti na výzvy bude TPEB uplatňovat následující odzkoušené strategie:

1. TPEB společně se členy identifikuje konkrétní strategicky zajímavou výzvu a následně prostřednictvím vlastní sítě osloví potenciální zahraniční partnery. Zahraniční síť kontaktů představuje výsledek dosavadní činnosti TPEB v mezinárodních projektových konsorciích a nejrůznějších expertních platformách. Tato síť mimo jiné zahrnuje instituce, jako jsou DG JRC Ispra, European Organisation of Security ERNCIP či KEMEA a dále významné společnosti se značnou VaVaI kapacitou jako jsou například Atos, Indra či Exus. Přirozenou součástí této snahy je i využití kontaktů členských výzkumných institucí.

2. TPEB bude požádána o přistoupení ke konsorciu zahraničním partnerem s tím, že zaštití a zprostředkuje nabídku členským i nečlenským českým firmám a výzkumným institucím. S rostoucí rozeznatelností TPEB jako spolehlivého partnera lze očekávat, že dojde k potvrzení trendu spočívajícím v rostoucím počtu těchto nabídek. Také prostřednictvím předkládaného projektu má TPEB ambici stát se významným regionálním hubem v oblasti ochrany kritické infrastruktury.

TPEB dlouhodobě vnímá zásadní prostor, který existuje mezi vývojovými a inovačními

schopnostmi českých firem a jejich malou aktivitou v rámci mezinárodních programů VaVaI (především FP6/7 , H2020 a Horizon Europe). Tuto skutečnost vidí především jako příležitost.

Hlavní aktivita II: Posílení schopnosti TPEB podílet se na přípravě a implementaci národních i mezinárodních iniciativ řešících problematiku ochrany kritické infrastruktury

Implementační akční plán bude naplňován v souladu s politikami EU. Ve smyslu sdělení EK k bezpečnostní průmyslové politice bude v ČR podporována silná strategická technologická základna pro bezpečnostní průmysl a realizaci jeho plánovaných výstupů. Jedná se zejména o tyto oblasti:

Standardizace

Standardy hrají zásadní roli ve fragmentovaném trhu a jejich zavedení a používání stimuluje ekonomický růst. Standardy mají rovněž důležitou úlohu při zajištění interoperability a vymáhání práva příslušnými orgány. Navíc standardy jsou naprosto zásadní pro zajištění jednotné úrovně kvality a jakosti pro bezpečnostní technologie

Připojení se k procesu vytváření evropských standardů a zapojení se do procesu jejich prosazování na světové úrovni je klíčovou formou podpory konkurenceschopnosti evropského bezpečnostního průmyslu. TPEB se bude nadále angažovat zejména v oblasti ochrany kritické infrastruktury, energetiky a související kybernetiky se zaměřením na krizové řízení, komunikační interoperabilitu.

TPEB bude v návaznosti na evropské iniciativy dále spolupracovat s národními standardizačními institucemi a s evropskými standardizačními institucemi při sestavování detailních standardizačních cestovních map s cílem zprostředkovat tento proces konečným firemním uživatelům.

Certifikace – sjednocení procedur

V současnosti neexistuje v EU jednotný a rozšířený systém certifikace pro bezpečnostní technologie. Národní systémy se liší a jsou fragmentovány. Vzhledem k uvedenému se TPEB připojí k iniciativám EK směřujícím k vytváření certifikovaných produktů, které ponесou Bezpečnostní značku EU.

Tato značka bude značkou kvality pro bezpečnostní produkty vyrobené a platné v EU

Harmonizace certifikace v rámci programu „EU bezpečnostní značka“ přispěje k zvýšení konkurenceschopnosti bezpečnostního průmyslu ČR ve vztahu k americké a čínské konkurenci.

TPEB se zapojí do tohoto certifikačního procesu jak v oblasti legislativních úprav, tak i certifikačních norem, které budou aplikovány na oblasti jednotlivých technologií, které jsou popsány v záměru studie proveditelnosti a SVA.

Hledání synergií mezi bezpečnostními a obrannými technologiemi

Významnou součástí problematiky ochrany kritické infrastruktury je i problematika průniku mezi bezpečnostním (civilním) a obranným (vojenským) trhem resp. technologiemi, které na obou stranách existují. Oba trhy jsou velmi fragmentovány, průmyslová základna není identická, stejně tak nejsou stejní koneční uživatelé. Shodu je třeba rozpoznat a analyzovat a využít v samotném začátku aplikovaného výzkumu, tedy ve fázi vědy a výzkumu. Během tohoto procesu dochází k největším překryvům. Tato situace se vzhledem ke stávajícím rozpočtovým omezením stala do značné míry neudržitelnou.

Proto se TPEB připojí k iniciativám EU a evropských technologických platforem, které hledají synergii mezi civilními a vojenskými technologiemi. Jedná se o součinnost s Evropskou obrannou agenturou či například European Organisation of Security nebo ASD. Kromě civilních standardizačních institucí TPEB v tomto kontextu spolupracuje také s Úřadem pro obrannou standardizaci, katalogizaci a státní ověřování jakosti.

Zapojování do evropských platforem

Ve všech výše uvedených činnostech TPEB předpokládá další zapojování do evropských platforem a prohlubování spolupráce s nimi.

TPEB předpokládá spolupráci s evropskými partnerskými organizacemi uvedenými níže, které zastřešují iniciativy představené v SVA a SP.:

- **ERNICIP** (European Reference network for Critical Infrastructure protection)
- **CEN** (European Committee for Standardization)
- **CENELEC** (European Committee for Electrotechnical Standardization)
- **EOS** (European Organisation on Security)
- **ETP NetworkEurope**

ERNCIP (European Reference network for Critical Infrastructure protection).

Jedná se o poradní orgán EK. Zástupce TPEB dosud působil ve skupině ERNCIP Industrial Automated Control Systems and Smart Grids Thematic Group, která předkládala EK dílčí doporučení týkající se uvedené problematiky, zejména s ohledem na vytváření norem a standardů a nových technologických aplikací.

Rozvoj spolupráce ve skupině umožní aktivně se podílet na tvorbě a rozpracování následujících dokumentů:

- Analýza existujících standardů Ochrany kritické infrastruktury
- Vytvoření evropského obchodního modelu pro testování a standardizaci

CEN/CENELEC - poradní orgán standardizačního úřadu EK

Ve spolupráci s národními standardizačními institucemi se TPEB bude aktivně podílet na aktivitách evropského standardizačního úřadu v souvislosti s harmonizací a vytvářením nových norem pro oblast ochrany kritické infrastruktury. Tento bude součástí řešení standardizačních aktivit v rámci velkých evropských projektů H2020/Horizon Europe.

Na základě provedené analýzy aktuální standardizace v oblasti bezpečnostních norem v jednotlivých členských státech EU existuje snaha navrhnout postup pro jejich harmonizaci, zpracování a zavedení nových norem úzce souvisejících se zaváděním nových technologií. Tato skutečnost se odráží ve výzvěch programech podporujících VaVaI.

Seznam národních norem v uvedené oblasti a soupis mezinárodních norem poskytující přehled o evropských a světových standardech a existujících databázích bude v pravidelných termínech aktualizován, aby bylo možné identifikovat nedostatečně legislativně pokryté oblasti.

EOS (European Organisation on Security)

EOS je bruselskou platformou sjednocující 43 špičkových výzkumných ústavů, firem a institucí z

13 evropských států a představujících cca 65% průmyslového bezpečnostního trhu. Problematika, ve které se TPEB bude angažovat, je zaměřena na otázky ochrany kritické infrastruktury, které jsou explicitně zmíněny v Bílé knize evropského bezpečnostního průmyslu.

ETP NetworldEurope

Hlavním cílem NetworldEurope ETP je pravidelně aktualizovanou výzkumnou agendou přispívat ke společným výzkumným programům na evropské a národní úrovni. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že výzkum a vývoj v oblasti mobilních a bezdrátových, pevných a satelitních komunikačních sítí prostupuje mnoha dalšími technologickými sektory. TPEB ČR byla již v červenci 2021 přijata jako řádný člen této platformy

Vzájemná spolupráce bude zaměřena na VaVaI projekty, ale bude se dotýkat i standardizačních, certifikačních a legislativních otázek.

Současně TPEB hodlá aktivně vstupovat do přípravy nižších právních norem souvisejících s legislativou EK pro ochranu kritické infrastruktury. TPEB předpokládá nezbytnost implementace výstupů pro jasně vymezenou skupinu, která se pohybuje ve zmíněné oblasti a je reprezentantem konečného uživatele, jako jsou:

- výrobci energií
- distributoři energií
- vlastníci KI
- provozovatelé KI
- atd.

S tím souvisí i oblast vzdělávání a propagace, v rámci které bude TPEB organizovat odborné konference, a to jak na národní, tak i mezinárodní úrovni.

Dílčí aktivity TPEB

Oblast propagace a vzdělávání

V oblasti propagace a vzdělávání TPEB v uvedeném období zajistí přístup široké veřejnosti k relevantním informacím z oblasti ochrany kritické infrastruktury. Aktivity TPEB vedoucí ke splnění těchto cílů budou soustředěny do následujících oblastí:

- Aktualizace webových stránek TPEB s ohledem na publikaci veřejně dostupných dokumentů z oblasti ochrany kritické infrastruktury. Jedná se jak o národní dokumenty zveřejněné orgány státní správy, tak o relevantní dokumenty evropských institucí a organizací.
- Pořádání odborných setkání za účasti národních a mezinárodních expertů formou
 - o Kulatých stolů
 - o Diskusních fór
 - o Technologických dní
 - o Demonstračních akcí s cílem předvedení nových technologií nebo identifikace nových hrozeb v oblasti energetické a kybernetické bezpečnosti
- Pořádání odborných konferencí s národní i mezinárodní účastí zaměřených na řešení technologických oblastí souvisejících se zajištěním energetické a kybernetické bezpečnosti.

Doplnění členské základny o další relevantní aktéry

V posledních letech došlo k usazení členské základny TPEB a značnému zintenzivnění spolupráce v oblasti projektových i neprojektových aktivit. Cílem TPEB není získat co největší množství členů, ale mít aktivní členskou základnu složenou z relevantních aktérů v oblasti ochrany kritické infrastruktury. Členská základna by také měla být budována v návaznosti na VaVaI projektové aktivity. Potenciální rozšíření by mohlo směřovat k následujícím aktérům:

- infrastrukturní firmy, které dosud nejsou členy;
- utilitní firmy, které mohou reálně přispívat k řešení problémů spojených s ochranou kritické infrastruktury na strategické úrovni;
- výzkumné instituce, které dosud nejsou členy (zpravidla specializující se na dílčí aspekty, např. Centrum dopravních systémů)